

Conferència del Molt honorable senyor Jordi Pujol sobre l'Estatut

Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, 29 de març de 2006

Sabeu que estic molt enretirat de la política. Gairebé retirat. I així ha de ser. Retirar-se a mitges en aquests casos és el pitjor que es pot fer. Per altra banda hem tingut la sort, o l'encert, que el relleu que s'havia de fer ha sortit bé.

S'entén, per tant, que durant tot el procés del nou Estatut jo no hagi dit res. Apart d'algun molt escadusser advertiment, com aquell d'anar en compte a no fer-nos un autogol.

Però arriba un moment que excepcionalment m'he de pronunciar sobre el nou Estatut. I he d'explicar algunes coses que poden ajudar a entendre el què ha passat. I potser poden ser positives de cara al que el país haurà de fer a partir d'ara.

Començo per dir que el nou Estatut serà millor que el de 1979. Sensiblement millor. Evidentment no serà el que el nostre Parlament va aprovar el 30 de setembre, i que ha de seguir essent el nostre objectiu. Però serà millor, com després explicaré.

Però abans crec convenient parlar dels antecedents d'aquest nou Estatut i del procés de negociació.

Comencem per dir que a alguns, o a molts, l'Estatut de 1979 ja no ens va semblar prou satisfactori. Ni ens va agradar la forma com el vàrem haver de negociar. Però el vàrem assumir convençuts que podria ser una eina útil de construcció de país, en tots sentits. I que amb tot representava més autogovern i més poder que no havíem tingut des de feia segles. I així ha estat.

Per tant, des del primer moment hi va haver demandes de revisió de l'Estatut, fetes amb més o menys intensitat i d'una manera més o menys intermitent. Però sabent tothom que s'haurien de donar unes circumstàncies molt particulars per a poder parlar d'una reforma global. Perquè com recordo bé que ens deien, tant polítics del PSOE com del PP durant els anys 90, si ara fos a fer –deien- Espanya, superat el clima de la transició, no acceptaria un Estatut com el del 79. Quan, com i amb qui de 1980 fins el 2004 de debò es podia negociar a l'alça un nou Estatut?

Quan els barons d'UCD varen fer caure en Suárez, en part precisament pel tema autonòmic ? Quan el 23 F? o és que ja no sap tothom que el 23 F en

bona part es va fer pel tema de l'Estatut i que una de les conseqüències fou la LOAPA i en general tota la inflexió autonòmica?

Quan la majoria absoluta del PSOE que va durar de 1982 fins el 1993 i que es va caracteritzar per una forta hostilitat contra CiU, i contra la Generalitat, i per un to regressiu des del punt de vista autonòmic?

Després hi ha dos moments en què l'aritmètica parlamentària –i una certa evolució no ben bé del PSOE, però sí d'alguns dels seus dirigents- permeten negociar: de 1993 a 1995 amb el PSOE, i de 1996 a 2000 amb el PP. I fins i tot això s'allarga fins el primer any de la segona legislatura del PP, fins a finals de 2001, malgrat la majoria absoluta popular.

L'últim avenç que podem aconseguir és la millora del finançament, que després comentaré. A partir d'aquest moment el PP es nega a negociar res (ni les plaques dels automòbils, com de segur recordeu). I ni dona resposta a la petició que li fem d'analitzar les possibilitats que oferien tant la Constitució com l'Estatut del 79 d'aixecar el sostre de l'autogovern sobre la base de l'informe Argullol. Tot això agreujat per l'enduriment del Govern contra el nacionalisme basc i en general del debat polític.

A partir d'aquest moment es fa evident que el mètode de la negociació gradual i puntual està esgotat.

Durant tot el període que va de 1980 a 2002 s'havien produït dos fets de signe oposat. Per una banda hi havia hagut una pressió de l'Administració Central, tant en el temps del PSOE com del PP, per a rebaixar l'abast real de l'Estatut a base de lleis orgàniques, reglaments, interpretacions a la baixa, incompliments de sentències favorables. Per l'altra les negociacions de la Generalitat amb el Govern Central directament o a través del Grup Parlamentari Català a Madrid varen donar resultats importants. N'enumero només alguns.

1. Consolidar CCRTV, que l'Estatut del 79 no havia previst en la forma independent i de gran volada que ha tingut.
2. Aconseguir que el català sigui la llengua vehicular a l'escola. Tampoc això no figurava a l'Estatut.
3. Un desplegament de la Policia Autonòmica que en fes de fet la policia de Catalunya.
4. El control del trànsit, és a dir, la policia de trànsit. Cap d'aquests dos punts policials es desprenia necessàriament de l'Estatut.

5. Altres guanys de menys entitat en el camp cultural, de projecció exterior, sanitari, industrial, etc.
6. Milliores en el finançament.

Sobre aquest tema crec oportú allargar-me una mica.

La LOFCA, pactada per UCD i el PSOE, va tenir efectes negatius des del primer moment. I els intents de millorar el sistema foren inútils durant 13 anys. Per exemple, els que va fer en Culler amb en Boyer i en Borrell. Tot just vàrem aconseguir un inici de canvi el 1993, quan CiU va negociar el seu suport al govern minoritari del PSOE. A part d'altres acords sobre política econòmica, política europea i mediterrània, política social, etc., el canvi important autonòmic fou el finançament. Al començament el guany fou més conceptual que efectiu, però amb perspectives de a mig termini representar un increment substancial d'ingressos. Concretament el que a través de les negociacions de l'Alavedra i en Roca, i de mi mateix, amb en Solbes i en Felipe González es va aconseguir fou introduir el criteri de corresponsabilitat fiscal. Amb moltes reserves i limitacions (per exemple, topall inicial del 15%). Però l'important era deixar enrere el criteri estricte del cost efectiu i aconseguir una cosa tan lògica i justa com que Catalunya pogués treure profit del seu esforç de creació de riquesa.

Aquest fou el gran canvi. Aquest, i que després, gradualment, de negociació en negociació, la Generalitat pogués anar recaptant directament més impostos. De fet, el finançament que incorpora ara el nou Estatut és conseqüència del canvi introduït el 1993.

Ho és sobretot en dos sentits. El mecanisme que aleshores es va establir, després ampliat i millorat, ha permès un increment molt gran del que la Generalitat recapta directament i en general del que finalment ingressa. De vegades els experts discuteixen sobre això però hi ha un fet incontrovertible, i és que els Pressupostos de la Generalitat, a partir de mitjans dels 90, però sobretot a partir de 2001, fins avui, han crescut moltíssim. I això és conseqüència d'aquests acords, però sobretot, en termes quantitius, del de 2001. Dic en termes quantitius perquè el canvi conceptual i de qualitat, el que canviava el sistema i obria possibilitats havia estat la introducció del principi de corresponsabilitat el 1993 perfeccionat després el 1996. És veritat que hi ha ajudat molt la bona evolució econòmica del país, però és que el mèrit de la corresponsabilitat fiscal és que Catalunya es pugui beneficiar del seu esforç de creació de riquesa, i de no seguir cobrant per cost efectiu, que almenys en èpoques de creixement és molt menys dinàmic .

I això serà encara més així amb el nou Estatut, que a més aprofita el principi de corresponsabilitat fiscal per a introduir una altra millora fonamental, que és el principi d'ordinalitat. Del qual després parlaré.

Tot i així mai es va poder donar per definitivament resolt el tema del finançament, ni tampoc ara hi quedarà. Però han estat –i serà el del nou Estatut- progressos considerables que fan possible una obra de govern important.

Com abans he dit, a finals de 2001 veiem clar que no podem seguir negociant millores puntuals en el marc de l'Estatut i de la Constitució. Per exemple, l'Aznar deixa molt clar que s'oposarà rotundament a noves utilitzacions del 150.2 de la Constitució. I fins i tot fa aprovar una nova llei sobre ports amb la qual anul·la la que CiU havia aconseguit fer passar tres anys abans quan la col·laboració amb el PP era possible. I com també he dit ni respon a la nostra petició d'analitzar el marge d'increment autonòmic que proposava l'informe Argullol. Vist això CiU opta per demanar la reforma de l'Estatut. És la base del discurs d'en Mas d'octubre de 2002 conscient que amb les circumstàncies del moment no podia anar endavant, però amb voluntat de deixar clar quin era el nostre objectiu. Era un horitzó, era un objectiu de llarg abast, era un projecte institucional i de país, més que una proposta d'aplicació immediata. No era, per tant, una maniobra tàctica.

Mentrestant s'havia produït un altre fet, i és que en Maragall i el PSC havien reclamat que ja en aquella legislatura amb majoria absoluta del PP el Govern de la Generalitat i jo mateix reclaméssim la reforma de l'Estatut. Objectivament era una proposta inviable. Tenia una intenció tàctica i propagandística, i també anava destinada a acostar-se a ERC. I destinada també a desgastar CiU dient que no volíem iniciar ja aleshores la reforma per complicitat amb el PP.

Cal recordar que fins tres dies abans de les eleccions espanyoles del 14 de març tothom donava per fet que el PP guanyaria les eleccions i governaria quatre anys més. Per tant, totes les reclamacions d'un nou Estatut o bé es proposaven simplement fixar un horitzó –és a dir, donar resposta a la pregunta que tant ens feien de “fins on voleu arribar”-, i aquest era el cas del projecte de CiU, o bé eren un plantejament eminentment tàctic, comptant amb el segur rebuig, i probablement de mala manera, del PP i fer-ne així un instrument d'oposició i d'erosió del PP.

Aquesta mateixa convicció –i si no fos així caldria parlar de lleugeresa- fa que en Rodríguez Zapatero digués i repetís que si a Catalunya hi ha un govern socialista i el PSOE guanya les eleccions espanyoles ell farà aprovar el projecte d'Estatut que amb àmplia majoria aprovi el Parlament de Catalunya.

Però les coses varen sortir d'una manera imprevista. Com a conseqüència de la política extrema del Govern durant el mes abans de les eleccions, com a conseqüència sobretot de l'atemptat de Madrid i com a conseqüència de

l'actuació desencertada i criticable del govern després de l'atemptat, el cas és que inesperadament el PP va perdre i en Rodríguez Zapatero esdevingué cap de govern. Si a això hi afegim el Pacte del Tinell, i també el compromís de CiU de demanar un nou Estatut si les condicions ho permetien, de sobte reclamar el nou Estatut va deixar de ser una quimera, un gest propagandístic, un brindis al sol, per esdevenir una possibilitat real. I una obligació, un compromís. Una possibilitat real molt difícil per qui coneixia la realitat de la política i de la societat espanyoles, però real. Perquè ja es va veure que en Rodríguez Zapatero no compliria la promesa que havia fet, però la situació a Espanya i a Catalunya no li permetia simplement desdir-se'n del tot. Per tant hi havia un marge.

Fins a aquell moment els partits del Tripartit advocaven unànimement per un projecte d'Estatut molt ambiciós. Estaven segurs que en tot cas seria rebutjat pel PP i que esdevindria un argument contra el PP des de Catalunya i un element de sensibilització a Catalunya.

Per tant, es podia demanar tot el que dringués bé a Catalunya, per atrevit que fos. Però a partir del moment que el pes de la càrrega va recaure sobre en Rodríguez Zapatero i el PSOE la posició del PSC va canviar. Es tractava que de Catalunya sortís un Estatut molt més modest per a que en Rodríguez Zapatero i el PSOE el poguessin fer passar a Madrid sense gaire desgast. O que si aquí la pressió a l'alça era forta el projecte ja no sortís de Catalunya.

Aquest era el perill.

A partir del moment que la discussió del projecte estatutari va començar a agafar cos i es va fer evident que aconseguir un bon Estatut seria molt difícil i conflictiu l'Artur Mas va dir als principals dirigents de CiU el següent : "Sé que hi ha molta gent, a Catalunya en general i també en el nostre àmbit polític que no creu que hi pugui haver un bon Estatut, i que per tant desitja que la negociació, ja a Catalunya, fracassi. Aquesta no és la meva opció. Vull deixar clar que jo no jugaré a l'estratègia del no, és a dir, a fer veure que sí que volem un nou Estatut, però a fer tot el possible per a que no surti. Jo jugaré a l'estratègia del sí. A fer tot el possible per a que de Catalunya surti un projecte ambiciós d'Estatut. Però sí que és veritat que això, que ja és prou difícil, només ho podem aconseguir si estem disposats a dir que no. A dir que no a que ja de Catalunya surti un mal projecte. I tothom sap que ho podem fer perquè amb 46 diputats podem bloquejar el projecte."

Va afegir: "Tingueu present que si forcem el no tindrem a sobre una campanya implacable de tots els altres partits i de tots o pràcticament tots els mitjans de comunicació. Una campanya amb tota mena de recursos, honestos o no. Però

si veiem que ens volen fer aprovar, a Catalunya mateix, allà on CiU té la clau de pas, un mal Estatut, haurem de votar no, no per càlcul de partit, però sí per patriotisme. Però dit això, repeteixo també precisament per patriotisme, hem de mirar que puguem votar sí. A un bon Estatut. Sigui qui sigui que es vulgui posar medalles”.

L'acció de CiU a l'etapa final de la negociació a Catalunya va ser molt eficaç. Va poder semblar en algun moment intransigent, i és cert que va ser la més exigent de tots els partits catalans. Per altra banda, les notícies que es tenien de Madrid –i del propi PSC- eren que en el mateix PSOE la majoria estava desitjant que l'Estatut no arribés a Madrid i estalviar-se així el perill que finalment morís allà a mans dels socialistes i d'en Rodríguez Zapatero. Per tant aquí actuava per part dels socialistes un fre molt potent.

El mèrit de CiU, i molt especialment d'en Mas, va ser adonar-se que en aquesta situació, realment molt difícil, hi havia una bretxa, que era el propi Rodríguez Zapatero. La valoració que finalment es faci del nou Estatut serà la que sigui –i la meua ja he avançat que serà bona-, però en tot cas s'haurà de dir que sense en Rodríguez Zapatero no hauria anat endavant. En moments difícils, no només tenint en contra el PP, i tots els mitjans afins, i una pila d'empresaris i de bisbes, i sindicalistes molt importants, i –no ens enganyem- molta opinió pública no polititzada, i a més una part molt i molt considerable del mateix PSOE, i de vegades del PSC, ell ha mantingut l'aposta. El mèrit de CiU, especialment d'en Mas, ha estat d'adonar-se que –per usar la mateixa expressió d'abans- en el front massiu d'obstacles contra l'Estatut hi havia una bretxa, que era el propi Rodríguez Zapatero. I el que va fer és ficar-s'hi audaçment. Una mica a pit descobert, tant a finals de setembre com la nit del 20 al 21 de gener. És a dir, sense tenir la seguretat que seguirien tots els que havien de seguir. Ell i en Rodríguez Zapatero, val a dir-ho, en un acte d'autèntic lideratge.

D'aquí neix l'acord dels dies 28 i 29 de setembre que fa possible que el dia 30 a Catalunya s'aprovi un Estatut francament bo. El que si s'hagués aprovat a Madrid al meu entendre tancaria definitivament el plet nacional de Catalunya.

Vull fer notar una cosa. Ja sé que ara hi ha gent que es queixa que l'Estatut que s'aprovarà a Madrid introdueix canvis importants, a la baixa, respecte a l'aprovat pel Parlament. Ho entenc. I sabem que poc o molt això passaria. Però era important que no fos el propi Parlament de Catalunya el que rebaixés l'Estatut. El Parlament havia de deixar clar què és el que realment volem. De Catalunya n'havia de sortir un projecte d'Estatut molt potent. Que no el puguem aconseguir a Madrid és una qüestió de relació de forces, no de renúncia. I així seguim tenint clar el nostre objectiu: l'Estatut del 30 de setembre.

L'acord del 20-21 de gener és diferent que el de finals de setembre, i requereix explicar-lo d'una manera especial. Per a l'aprovació del projecte d'Estatut a

Catalunya CiU tenia la clau. Per a la negociació i aprovació a Madrid ja no. La seva posició era molt més feble. El seu vot no era necessari. O això semblava d'antuvi. Però novament el mèrit de CiU i d'en Mas fou adonar-se que el seu paper era molt més important del que inicialment tothom creia, que fins i tot era indispensable. Perquè amb el clima molt enrarit que hi havia, amb l'ofensiva tremenda del PP i de tot el seu món, amb les reserves o fins i tot hostilitat de bona part del PSOE, etc., que l'Estatut anés principalment endavant gràcies a ERC resultava explosiu. Ja fa temps –de fet anys- que el PP i el seu món per una banda, i per l'altra ERC es retroalimenten, com molt bé li va fer notar en Carod a Rajoy el dia de la presentació del projecte en el Congrés.

Per altra banda a mitjans de gener la negociació de l'Estatut estava bloquejada, amb perill que la crispació extrema que hi havia fora de Catalunya rebaixés a mínims el marge de maniobra del mateix Rodríguez Zapatero. En els ambients polítics de Catalunya s'estenia la idea que no hi hauria Estatut o n'hi hauria amb un sostre molt baix. Un sostre que des de diverses instàncies socials, però també des del mateix tripartit es reclamava a CiU que acceptés. Però aquest cop CiU tornava a regir-se per la norma que va tenir durant la negociació a Catalunya: “Per patriotisme volem un nou Estatut, no li posarem traves per partidisme i per radicalisme estèril. Però també per patriotisme no acceptarem qualsevol Estatut només per complaure a qui sigui o per por a les crítiques”.

Afortunadament novament CiU, i especialment en Mas per una banda, i en Rodríguez Zapatero, per l'altra varen adonar-se que un pacte entre el PSOE i CiU podia produir no solament una entesa sinó també un discurs nou que la fes molt més acceptable. És més, fetes així les coses l'entesa es podia situar en un nivell més alt del que semblava innegociable a base d'un altre plantejament.

Crec que es pot dir ben clarament que sense la intuïció i l'acord d'en Rodríguez Zapatero i en Mas no hi hauria hagut Estatut.

De tota manera és de justícia tenir present que hi ha hagut més actuacions que han fet possible l'acord final. D'altres forces polítiques també, naturalment. I ja he parlat abans d'en Rodríguez Zapatero. Amb elogi subratllat. Però és just que fem notar una circumstància aparentment anòmala, i és que en els moments decisius la negociació l'han feta molt principalment el PSOE i el Govern Central, i sobretot el seu President, i la força política catalana de l'oposició. I aquí han intervingut els negociadors principals de CiU –sobretot l'Homs, la Núria de Gispert, i en Ramon Camp- i, des d'un altre angle, en Duran Lleida. Cal tenir present que el projecte d'Estatut ha de ser defensat sobretot per la representació del Parlament de Catalunya, i especialment per les persones que duen el lideratge d'aquesta representació. Però finalment tot això va a parar al Congrés de Diputats i per tant era molt important i delicat el treball a fer en aquest àmbit. I demà això es veurà clarament quan en Duran Lleida defensi la

posició de CiU en el Congrés. Millor que el que jo pugui dir avui aquí ell deixarà clar el que de positiu té el nou Estatut.

La pregunta que jo avui havia de contestar ja l'he contestat: sí, el nou Estatut serà millor que el que tenim. Clarament tindrà més competències, més garanties, més reconeixement com a país, millor finançament. Abans he dit que el resultat final s'hauria de judicar pels continguts, i no per les giragonses i maniobres del procés, ni per les imatges d'uns i altres. Doncs bé, repeteixo, els continguts són clarament millors. Per tant mereix el judici positiu i convençut de tots nosaltres. També dels qui ens declarem i som nacionalistes.

Alguns m'han dit que un judici així l'havia d'haver fet abans. Però ja he recordat al començament la meua idea que ara em toca parlar poc. De tota manera d'ençà que l'acord Rodríguez Zapatero – Mas va desencallar el procés i va assegurar un sostre indiscutiblement més alt que el de l'Estatut actual, més d'un cop, sense gaire soroll, ja he expressat públicament la meua opinió positiva. Però ara m'ha semblat que pel càrrec institucional que he exercit durant tants anys, i perquè realment hi ha gent que m'ho demana, i també perquè durant trenta anys he estat el dirigent principal de la primera força nacionalista catalana, i perquè en algun moment durant el procés de l'Estatut he fet algun advertiment –allò del perill de l'autogol-, per tot això m'ha semblat que ara era un bon moment per exposar el meu criteri favorable, d'una manera ben pública i evident i amb força. No, no hi ha hagut autogol.

Sí, el nou Estatut mereix la nostra aprovació perquè és millor en punts tan importants com aquests:

1.- El concepte de nació que no hi era gens ni en el del 32 ni en el del 79 figurarà en el text de l'Estatut, encara que sigui com a constatació que és el que el poble català reclama. En realitat, que s'accepti que el Parlament de Catalunya defineix Catalunya com a nació és un reconeixement important. Perquè, qui sinó el nostre Parlament ha de definir formalment què és Catalunya?

2.- Hi figuren els drets històrics, sobre els quals es reconeix que també es fonamenta el nostre autogovern. Aquesta referència, que no hi era l'any 79, ens dóna més competències en àmbits crucials com la llengua, la cultura, el dret civil o el sistema institucional de Catalunya. Però sobretot, i cal subratllar-ho, incorpora una eina nova per a reclamar competències noves.

3.- Hi ha un progrés en el reconeixement polític, jurídic i institucional del català que, per si sol, dóna un molt gran valor al text de l'Estatut. A més de ser llengua

oficial i pròpia de Catalunya, s'estableix el deure de conèixer el català, igual que hi havia el deure de conèixer el castellà; es consolida la immersió lingüística; es compromet a l'Estat pel reconeixement oficial del català a la Unió Europea i en els organismes internacionals; s'estableix que els poders públics estan obligats a "protegir el català"; etc.

4.- Es crea el Consell de Justícia de Catalunya i els jutges hauran "d'acreditar un reconeixement adequat i suficient del català".

5.- Es defineixen amb més precisió i es garanteixen més les competències de la Generalitat. Els que des del Govern o del Parlament hem hagut de lluitar durant molts anys amb la constant intromissió del Govern Central podem valorar la importància d'això.

6.- Hi ha avenços concrets i substancials en moltes matèries, fins a 58, entre altres en agricultura, comerç, dret civil, treball, etc...

7.- Especialment important és que el nou Estatut obri la porta a la competència en el tema de la immigració. Per exemple, competència per donar permisos als immigrants. I no es podrà repetir, per exemple, que obliguin la Generalitat a tancar oficines d'immigració a l'estranger.

8.- Es consolida la capacitat d'acció exterior de la Generalitat.

9.- Pel que fa al finançament el canvi no és tan radical com volíem. Però tot i així és molt important. Com a mínim per tres raons. Per primera vegada el Conseller d'Economia farà un taló al Ministre d'Economia, i no a l'inrevés. Per altra banda es posa un límit a la solidaritat gràcies a la introducció del principi d'ordinalitat. Tal com fins ara ha funcionat el principi de solidaritat podia passar –i de fet ha passat- que arribés un moment que una Comunitat Autònoma amb més PIB i per tant contribuïdora a la solidaritat tingués menys renda i menys capacitat d'oferir serveis als seus ciutadans que Comunitats menys creadores de riquesa. És a dir, que s'invertís l'ordre. I que fins i tot quedés perjudicada seriosament la seva capacitat de crear riquesa. El principi d'ordinalitat que ara s'introdueix diu que l'ordre no es pot invertir. Per Catalunya això és molt important. Per altra banda s'estableix que les inversions de l'Estat a Catalunya es faran d'acord amb el PIB, cosa que no havíem aconseguit ni en els millors anys, que havien estat els de finals dels 90 i començament del 2000. Finalment s'obre la possibilitat de tenir una agència tributària pròpia, pendent de la Llei que es farà sobre això, però que en tot cas ja des d'ara és pot dir que ens donarà més independència de gestió.

Vull sortir al pas de l'acusació que l'Estatut serà molt intervencionista. El que l'Estatut fa és definir i detallar molt les competències de la Generalitat per evitar, com ja he dit, que l'Administració Central ens les escapci cada dos per tres. Però aquestes competències ja són competència d'alguna Administració. O sia que l'Estatut no estableix més regulacions, sinó que el que fa és deixar clar que el regulador és la Generalitat. Amb l'Estatut actual, que no ha estat titllat mai d'intervencionista, ara el Govern actual en algun camp és molt i molt regulador, molt i molt intervencionista. Molt més que no ho era el Govern de CiU. No ho és l'Estatut, ho és la política del govern. De la mateixa manera es pot dir que el nou Estatut no defineix un model de societat.

És veritat que CiU va votar contra alguns articles del títol primer, i que els troba innecessaris. Però durant aquests mesos de discussió també aquest títol s'ha millorat sensiblement. En general, i en alguns aspectes que afecten la sensibilitat religiosa de part de la nostra població. .

És de desitjar que el debat de demà en el Congrés sigui positiu i ponderat. I que el referèndum sigui un èxit. Però el positiu resultat final del procés estatutari no ens ha de fer perdre de vista un parell de punts:

Ja he dit que el resultat final és al meu entendre indiscutiblement bo, però el procés ha tingut uns costos. A Catalunya mateix, s'han obert ferides. I per altra banda hi ha hagut un cost de cansament, de confrontació, per alguns de decepció, d'incomprensió, de desconcert. Caldrà que ho sapiguem superar. Tenim prou cartes positives –entre altres el nou Estatut- per a poder-ho fer. Però per això cal bon govern, cal sentit de país, cal autoestima. Cal també seriositat i una certa finor en la manera de conduir els afers públics. Sense això, i encara que tinguem un Estatut millor, no anirem endavant.

Per altra banda, ha quedat malmesa la relació entre Catalunya i la resta d'Espanya. Greument. Amb algunes errades per part nostra, però sobretot amb una actitud fora de Catalunya, a voltes exacerbada, i per desgràcia molt generalitzada. Caldrà fer una reflexió sobre això. Interrogar-se. Nosaltres, i més encara la resta d'Espanya, on el que ha passat ha estat molt fora de mida.

Finalment cal continuar essent molt vigilants amb l'actuació dia a dia de l'Administració Central. El nou Estatut blinda molt millor les competències de la Generalitat –i aquest és un dels seus mèrits-, però no hem d'oblidar que hi ha una tendència atàvica i irrefrenable de l'Administració Central –des del món funcional fins als polítics més lligats a la funció pública- a escombrar cap a casa, a envair terreny, o a recuperar-lo si algun cop n'han hagut de cedir. Ara mateix, i malgrat el que la negociació del nou Estatut significa d'actitud més autonomista el Govern Central segueix sense aplicar la resolució del Tribunal Constitucional sobre el FORCEM, i alguns projectes de Llei que es preparen

són preocupants pel perill que s'hi nota d'invasió de competències. És el cas, per exemple, entre altres, de la Llei de Dependència. Em sap greu haver d'acabar amb aquest toc d'atenció, amb aquesta crida a la vigilància. Però seria imprudent creure que a partir d'ara tot seran flors i violes. I això –ho subratllo– en res minva la valoració positiva que faig del nou Estatut. Al contrari, subratllo amb convicció i amb força que ens ajudarà a salvaguardar el nostre autogovern enfront de l'atavisme centralista i uniformitzador.

Deixin-me fer un últim comentari.

Deia al començament, parlant de la meva retirada, que podem estar contents de com s'ha produït el relleu de direcció i lideratge, i el relleu generacional. Jo n'estic especialment content, en general, però sobretot en aquest tema, cabdal, de l'Estatut. Personalment això em fa feliç, perquè avala algunes de les meves decisions. I tot el meu desig és que les noves generacions –la que ara ja és més en el poder i la que hi està arribant– d'aquest Estatut en sàpiguen treure tot el profit.

Jordi Pujol